

**Compensatieplan Manege de Rietweg,
Bronneger**

BügelHajema
Plek voor ideeën

Compensatieplan Manege de Rietweg, Bronneger

12 juli 2016

Projectnummer 030.00.01.20.19

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Bestaande waarden	7
3	Ruimtelijke ingreep	15
4	Effecten van de ruimtelijke ingreep	17
4.1	Cultuurhistorie en landschap	17
4.2	Flora en fauna	17
4.3	NNN (EHS)	18
5	Vormgeving van de compensatie	19
6	Financiering van de compensatie	27
7	Maatschappelijk belang en alternatieven	29

Bijlagen

Inleiding

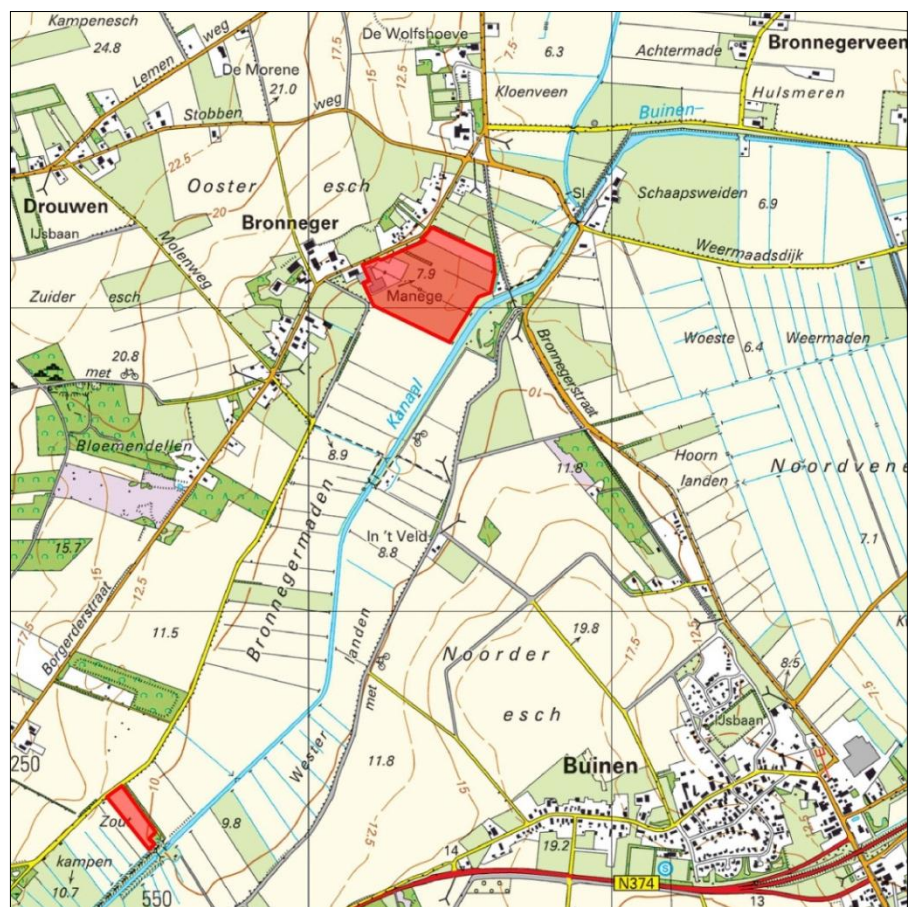

De aanleiding voor het opstellen van dit compensatieplan vormt de beperkte uitbreiding van de manege de Rietweg aan de Dorpsstraat 14 te Bronneger. De uitbreiding van de bebouwing is gering en bestaat uit de realisatie van een nieuwe entree aan de noordzijde en een overdekt terras aan de zuidzijde van de manege. Tevens is een rij- en langeerbak verplaatst en wordt het parkeerterrein naar achteren uitgebreid. Daarnaast maakt dit bestemmingsplan de realisering van een bij de manege behorende bedrijfswoning mogelijk. De geringe uitbreiding van de bebouwing van de manege leidt niet tot een toename van het aantal paarden op de manege. In verband met de ontwikkelingen in het plangebied en een geringe overlap met de NNN, dient compensatie plaats te vinden in de vorm van de aanleg van natuur. Deze compensatie is eveneens meegenomen in het bestemmingsplan. Bij besluit van 29 januari 2015 heeft de raad het bestemmingsplan Manege aan de Dorpsstraat te Bronneger gewijzigd vastgesteld. Tegen dit bestemmingsplan is door een aantal partijen beroep ingesteld. Op 18 mei 2016 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat de wijze van voorbereiding van het bestemmingsplan ten aanzien van de natuurcompensatie in zoverre onvolledig is voorbereid dat deze onvoldoende aansluit bij de door de gemeente opgestelde compensatieverordening. Dit betreft de Compensatieverordening Bos, Natuur, Landschap en Archeologie van de gemeente Borger-Odoorn (hierna: de Compensatieverordening), vastgesteld op 29 januari 2004 en in werking getreden op 15 april 2004. Voorliggend compensatieplan voorziet in het artikel 3, eerste lid van het in de Compensatieverordening bedoelde plan. Conform artikel 3 van de Compensatieverordening wordt achtereenvolgens op de volgende punten ingegaan:

- de bestaande waarden van het betrokken gebied in relatie tot de omgeving;
- de ruimtelijke ingreep zelf;
- de redelijkerwijs te verwachten effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep;
- de te treffen maatregelen, waar en hoe de compensatie wordt voorgesteld;
- de financiering van de te treffen maatregelen;
- het zwaarwegend maatschappelijk belang.

De manege ligt in het buitengebied van de gemeente Borger-Odoorn in de dorpskern van Bronneger, circa 3 km ten noordoosten van het centrum van Borger. Het compensatiegebied ligt ten zuidwesten van de manege aan het kanaal Buinen-Schoonoord. De navolgende kaart geeft een beeld van de globale ligging van de manege en het compensatiegebied.

LIGGING PLANGEBIED

Figuur 1. Ligging van de manege(boven) en locatie compensatiegebied (onder)

Bestaande waarden

De manege ligt direct ten zuiden van de Dorpsstraat in Bronneger; deze weg vormt derhalve de noordelijke grens van dit deel van het plangebied. Aan de westzijde wordt het gebied begrensd door een perceel waarop een agrarisch bedrijf is gevestigd. Aan de zuid- en oostzijde grenst het gebied aan agrarische percelen. De bestaande waarden worden volledig beschreven in het hiervoor genoemde bestemmingsplan. Hierna volgt een korte samenvatting.

Ten westen van Bronneger liggen landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle esgronden. Het plangebied van de manege (zie figuur 1) ligt deels in een beekdal en in de EHS (NNN). De huidige ecologische en landschappelijke waarden zijn beperkt. Dit geldt temeer voor het westelijke deel van het plangebied rond de manege waar de feitelijke ingrepen plaatsvinden

Ten aanzien van de fauna kan worden opgemerkt dat ten gevolge van het verkeer langs de Dorpsstraat en de bedrijfsmatige activiteiten rond de bestaande bedrijfsbebouwing een verstoringzone aanwezig is. Deze verstoringzone leidt ertoe dat er in de directe omgeving rond de bestaande bebouwing en de geplande nieuwbouw, geen verstoringgevoelige en kwetsbare fauna aanwezig is zoals bijvoorbeeld verblijfplaatsen van das en ree en broedvogels als havik en buizerd.

Het aangrenzende beekdalgrasland (oostelijk van de manege) wordt intensief agrarisch beheerd. Het is daardoor arm aan kruiden en fauna. Verderop richting de beek in zuidoostelijke richting kunnen incidenteel broedvogels voorkomen als scholekster en Kievit. Daarnaast zullen torenvalk en kerkuil incidenteel foerageren op veldmuizen. Gezien het intensieve agrarische beheer zal de prooidichtheid laag zijn.

In het plangebied rond de manege komen geen bijzondere planten voor. Het gebied bestaat uit kort gemaaid gras, dan wel zand en is deels verhard. Aan de zuidkant van de rijhal liggen enkele zanddepots met ruderaal vegetaties. Er komen geen beschermde plantensoorten voor. Buiten het plangebied liggen zandpaden met waardevolle, oude eikensingels- en wallen. Hier vinden geen ingrepen plaats.

Het plangebied zelf, en zeker het gebied ten zuiden van de manege en oostelijk van de houtsingels en het zandpad, heeft een beperkte functie heeft als foerageergebied voor met name gewone dwergvleermuis. Dichtbij en rond de huidige bebouwing van de manege neemt de waarde als foerageergebied voor verschillende vleermuizen toe. Binnen het plangebied komen geen gebouwen of bomen voor die een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen vormen. Vlak buiten het plangebied ligt wel een waardevolle oude eikensingel. Hier vinden echter geen ingrepen plaats. In het struweel rond de bebouwing en de zand-

bulten kunnen enkele algemene soorten vogels (zoals merel en houtduif) tot broeden komen.

In de directe omgeving van de manege kunnen vleermuizen foerageren en algemene soorten zangvogels tot broeden komen.

Langs de oever van het kanaal Buinen-Schoonoord, buiten plangebied, zijn meer natuurwaarden aanwezig. Er komen planten voor als akkerereprijs, gele lis, smalle weegbree, riet- en liesgras en veldzuring. Tevens zijn amfibieën te verwachten, licht beschermde soorten als gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en bastaardkikker (alle tabel 1-soorten). De ontwikkelingen die binnen dit plan mogelijk zijn, vormen geen bedreiging voor de instandhouding van deze soorten.

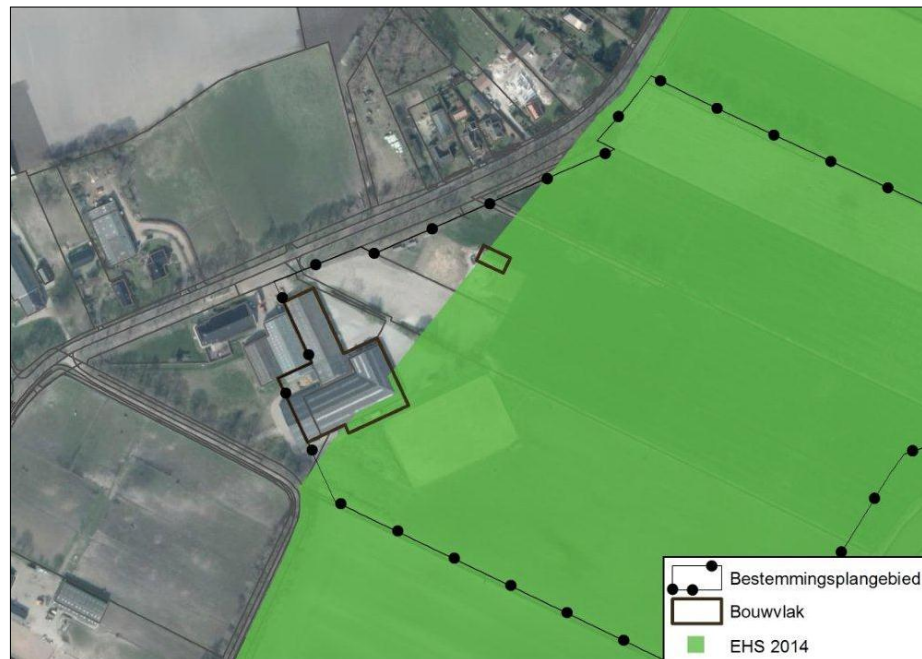

Oever van het kanaal Buinen-Schoonoord

Natura 2000

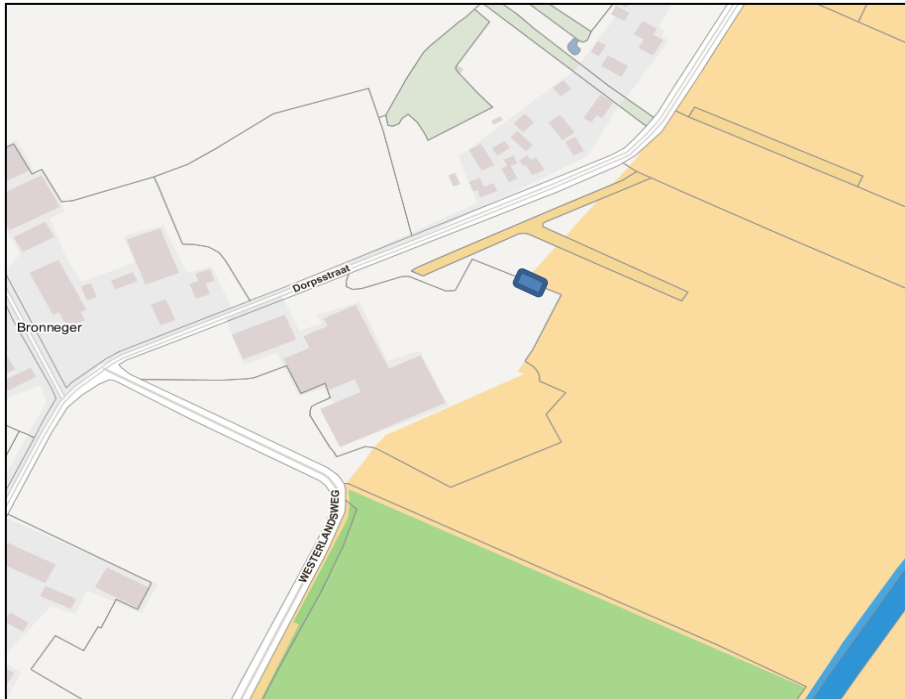
Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied is Natura 2000-gebied Drouwenerzand. Dit gebied ligt op ruim 1 km ten noorden van de manege. Het Drouwenerzand is vooral een stuifzandgebied begroeid met droge heiden en jeneverbessen. Aan de noord- en westzijde liggen naaldbosjes en waardevolle oude eikenbossen. Tevens is het gebied van belang voor de fauna die is gekoppeld aan deze vegetaties. Op circa 15 km afstand ligt het Natura 2000-gebied Elperstroom: natte en zeldzame beekdalgraslanden waaronder blauwgrasland. Er vindt geen uitbreiding van de veehouderij en stikstofemissie plaats. Voor het optreden van andere effecten liggen de Natura 2000-gebieden op te grote afstand.

Ecologische Hoofdstructuur (NNN)

Begrenzing EHS, Provinciale Verordening 2014

Vorenstaande kaart geeft de begrenzing weer van de EHS volgens de Provinciale Verordening (Actualisatie 2014). Op deze kaart is te zien dat de geprojecteerde dienstwoning grotendeels binnen de EHS-begrenzing valt. De provincie Drenthe werkt momenteel aan een herbegrenzing van de EHS. In het Natuurbeheerplan 2015 en het Natuurbeheerplan 2016 wordt de begrenzing van de EHS nauwkeuriger weergegeven. Het gehele bestemmingsplangebied is nog geen bestaande natuur. Het heeft dus ook nog geen beheertype. Alleen op de ambitiekaarten (Natuurbeheerplan 2015 en 2016, provincie Drenthe) is het gebied gedeeltelijk aangewezen als beheertype N 00.01: Nog om te vormen naar natuur.

Ambitiekaart EHS, Natuurbeheerplan 2016, provincie Drenthe (blauwe rechthoek: geprojecteerde dienstwoning, licht bruin: EHS, nog om te vormen naar natuur)

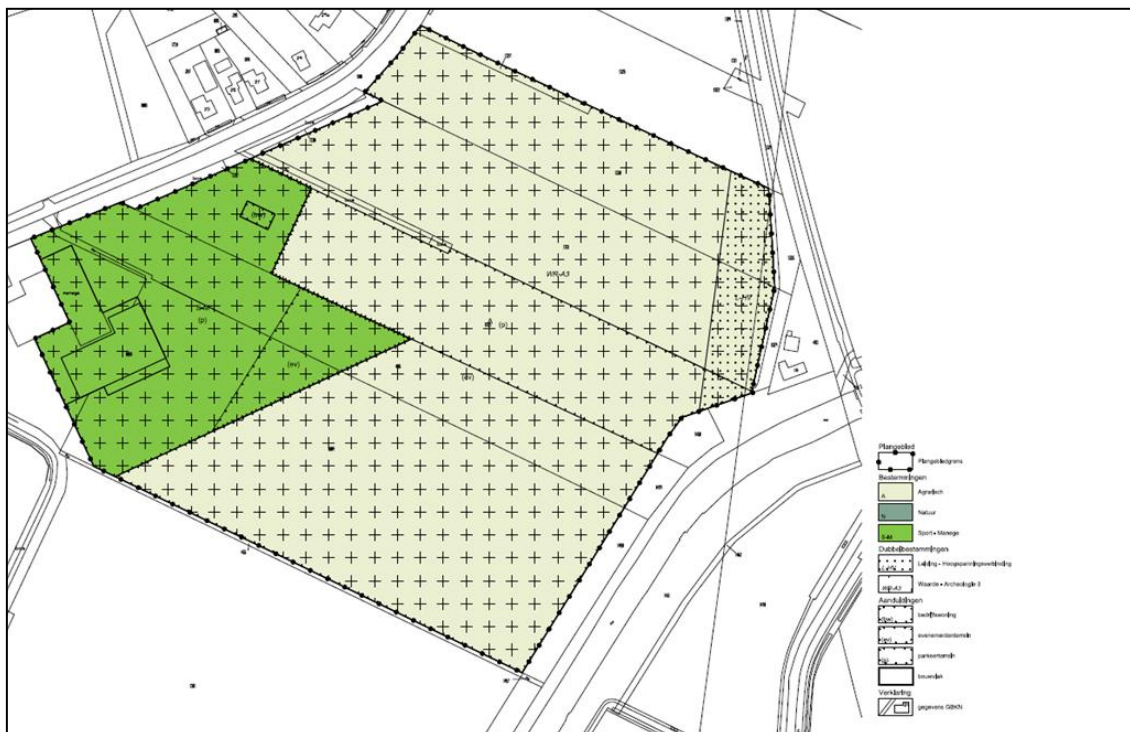
In vorenstaande figuur is het bouwvlak van de dienstwoning aangegeven. Voor een beperkt deel valt het bouwvlak nog binnen de begrenzing van de in de ambitiekaart aangegeven EHS. Het gaat om een marginale hoek. De provincie Drenthe heeft de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS ter plaatse niet exact omschreven. In ieder geval kunnen de bestaande landschappelijke kwaliteiten, alsmede de huidige waarden op het gebied van flora en fauna tot de wezenlijke kenmerken en waarden worden gerekend.

De percelen van de bestemming Sport/Manege (zie figuur 2) waaronder de geprojecteerde dienstwoning ook valt, betreffen verhardingen en vooral recent omgeploegde percelen, zie ook navolgende foto. Inmiddels is er weer een soortenarme graslandvegetatie opgekomen met onder meer biggenkruid en zachte witbol. Hier en daar ligt wat puin en plaatselijk liggen er betonnen funderingen. De actuele waarden van het gebied binnen de bestemming Sport/Manege zijn in botanisch en faunistisch opzicht vrijwel nihil.

Locatie van de geplande bedrijfswoning (voorgrond)

De nieuwe bestemming Sport-Manege ligt voor een klein deel binnen de EHS. Het deel dat nu binnen de EHS valt bedraagt slechts circa 0,7 ha. Het overgrote deel van het plangebied behoudt haar agrarische bestemming. Daar vinden verder geen ingrepen plaats en vindt dus ook geen aantasting van waarden plaats.

Figuur 2. Plangebied van de manege (donkergroen bestemming Sport/Manege; lichtgroen bestemming Agrarisch)

Dit deel van de EHS (agrarische bestemming) bestaat uit landbouwgronden (soortenarme graslanden en akkerbouwgronden), die nog niet voor natuur zijn verworven en nog vrij intensief agrarisch worden beheerd. De actuele natuurwaarden zijn daarom laag. Langs het kanaal komt wel een vrij soortenrijke oeverbegroeiing voor en plaatselijk komen akkervogels voor als gele kwikstaart, geelgors en zomertortel. Met name de lagere delen van het beekdal hebben wel potentie voor het ontwikkelen van natuur: natte schraallanden.

Wat betreft het gedeelte van het plangebied dat binnen de EHS valt met de bestemming Sport-Manege, kan samenvattend worden gesteld dat er geen natuurwaarden aanwezig zijn. Dit gedeelte bestaat uit kort gemaaid gras, verharding en zand. Ten zuiden van de rijhal is een paardenbak/rijbak aanwezig. Ten aanzien van het gedeelte van het plangebied dat onder de bestemming Agrarisch valt (oostelijke deel), kan worden gesteld dat de natuurwaarden ten gevolge van het huidige intensieve agrarisch gebruik laag zijn.

De beekdalgraslanden oostelijk van de manege (soortenarme graslanden)

R u i m t e l i j k e i n g r e e p

De voorgenomen ingrepen en plannen worden uitvoerig beschreven in het in de inleiding genoemde bestemmingsplan. De ruimtelijke ingreep betreft kan worden gesplitst in ontwikkelingen die binnen de bestemming Sport/Manege plaatsvinden en ontwikkelingen die binnen de bestemming Agrarisch plaatsvinden, zie figuur 2.

Binnen de bestemming Sport/Manege kunnen de volgende ontwikkelingen plaatsvinden: In de toekomstige situatie wordt aan de voorzijde van de rijhal een nieuwe entree gerealiseerd. Aan de achterzijde van de rijhal wordt een nieuwe overdekt terras gebouwd. Ten zuiden van de rijhal wordt een rij- en longeerbak verplaatst. Het parkeerterrein wordt uitgebreid en heringericht. In de noordoostelijke hoek van het plangebied wordt een bedrijfswoning voor de manege gerealiseerd.

Binnen de bestemming Agrarisch wordt, conform de huidige situatie, tweejaarlijks een buitenevenement georganiseerd in relatie tot de paardensport. Tevens kan dan een klein gedeelte van het terrein tijdelijk als onverhard parkeerterrein dienen. Het gaat om een menwedstrijd in de maand mei en een concours hippique in de maand augustus. De wedstrijden duren twee dagen. Per dag komen maximaal 800 deelnemers en bezoekers

De uitbreiding van de manege met de entree en overdekt terras leidt niet tot een toename van het aantal paarden op de manege. De activiteiten van de manege blijven in de ruimste zin van het woord alleen gericht op de paardensport.

Dat neemt echter niet weg dat 0,7 ha van de EHS nu de bestemming Sport - Manege krijgt, waarmee op lange termijn geen natuurfunctie wordt beoogd. Volgens de ambitiekaart uit het Natuurbeheerplan van de provincie Drenthe is het lange termijn doel op deze plaats met name fauna en kruidenrijk grasland. Dit is mondeling door de heer P. Venema van de provincie Drenthe bevestigd.

Compensatie

Het bestemmingsplan voorziet derhalve daarom in de aanleg van circa 1 ha natuur, zie hoofdstuk 5. De oppervlakte van 1 ha is gebaseerd op de Compensatieverordening Bos, Natuur, Landschap en Archeologie van de gemeente Borger-Odoorn (vastgesteld op 29 januari 2004 en in werking getreden op 15 april 2004). Op basis van deze verordening dient, als de natuurwaarden binnen 25 jaren kunnen worden vervangen, 133% van de te verloren gaande oppervlakte te worden gecompenseerd. De oppervlakte die verloren gaat betreft 0,7 ha, maal 1,33 maakt dit een te compenseren oppervlakte van 0,93 ha. Dit is naar boven afgerond tot 1 ha. Feitelijk vindt er geen aantasting van wezenlijke

kenmerken en waarden van de EHS plaats, zie volgende hoofdstuk. De compensatie factor van 1,33 is derhalve ruim en werd ook niet geëist door de provincie.

E f f e c t e n v a n d e r u i m t e l i j k e i n g r e e p

4.1

Cultuurhistorie en landschap

De geplande locatie waar de ingrepen gepland zijn, is gelegen op korte afstand van de Dorpsstraat en op korte afstand van de bestaande bedrijfsbebouwing. Langs de Dorpsstraat en haaks hierop staan enkele in landschappelijk en ecologische opzicht waardevolle oude eikensingels. Deze singels blijven behouden. De bedrijfswoning en de andere ruimtelijke ingrepen vormen door de ligging aan de Dorpsstraat en de beslotenheid van bestaande singels geen aantasting van de kenmerkende openheid van het zuidoostelijk gelegen beekdal. Ook andere landschappelijke waarden en kenmerken zoals de kleinschaligheid, beslotenheid en samenhang tussen de dorpsbebouwing en de aangrenzende graslanden blijven behouden. Langs de Dorpsstraat is verspreid bebouwing aanwezig. De geplande bedrijfswoning past daardoor in de bestaande structuur.

Binnen de agrarische bestemming is dan ook geen sprake van een mogelijkheid tot het oprichten van bebouwing, zodat de beoogde openheid van de betrokken gronden behouden blijft. Conform de gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaart zijn de gronden gewaardeerd als hoog (agrarische gronden) en zeer laag, ter plaatse van de manege en de beoogde bedrijfswoning. Op de agrarische gronden vinden geen wijzigingen plaats in aanzicht en uiterlijk. Daarmee wordt de cultuurhistorische waarde als beekdal (groenlanden) met houtsingels niet aangetast. De nieuw te bouwen bedrijfswoning sluit aan bij het bestaande bebouwingslint. De cultuurhistorische waarde hiervan is als laag aangegeven. Ook hier zijn vanuit cultuurhistorie geen bezwaren te voorzien. Derhalve wordt het landschap hooguit in zeer geringe mate aangetast.

4.2

Flora en fauna

De ontwikkelingen die binnen dit bestemmingsplan mogelijk zijn, zijn van een dusdanige geringe omvang dat deze, mede in het licht van de actuele natuurwaarden van het plangebied, geen bedreiging zullen vormen voor de gunstige staat van instandhouding van binnen het bestemmingsplangebied voorkomende soorten. Voor vleermuizen behoudt het plangebied haar huidige waarde. Streng beschermde soorten komen verder niet voor. Voor de voorkomende soorten uit tabel 1 (onder andere vaatplanten, zoogdieren en amfibieën) geldt

een vrijstellingsregeling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Omdat kwetsbare flora en fauna in en direct rond het gebied ontbreekt, zal de geplande bebouwing en andere ingrepen in de bestemming Sport-Manege, geen negatieve effecten veroorzaken op kwetsbare flora en fauna. De locatie zal worden gebruikt als foerageergebied voor enkele algemene soorten zoals vleermuizen, muizen en vogels als merel, houtduif en ekster. Deze functie blijft echter behouden als de bebouwing wordt gerealiseerd. Ook op de aanwezige niet verstoringsgevoelige fauna zal de bouw van de bedrijfswoning daarom geen effecten veroorzaken. Verstoringgevoelige fauna komt niet voor.

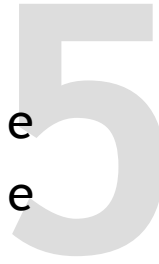
4.3

NNN (EHS)

Wat betreft het gedeelte van het plangebied dat binnen de EHS valt (met de bestemming Sport-Manege) kan worden gesteld dat er geen natuurwaarden aanwezig zijn. Dit gedeelte bestaat uit kort gemaaid gras, verharding en zand. Ten zuiden van de rijhal is een paardenbak/rijbak aanwezig. In het gebied met de bestemming Agrarisch zijn de natuurwaarden relatief gezien iets hoger, maar in absolute zin vrij laag: Het gebied bestaat vooral uit soortenarme graslanden waar incidenteel enkele vogelsoorten tot broeden kunnen komen. Jaarlijks worden in dit gebied twee buitenevenementen georganiseerd. Het gaat om een menwedstrijd in de maand mei en een concours hippique in de maand augustus. De wedstrijden duren twee dagen. Per dag komen maximaal 800 deelnemers en bezoekers. De evenementen hebben geen negatieve gevolgen op deze beperkte waarden. Samenvattend kan worden gesteld dat de ruimtelijke ingrepen geen aantasting veroorzaken op de huidige wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in termen van landschap en ecologie.

Het perceel met de bestemming Agrarisch heeft de potentie om op de lange termijn, zich te ontwikkelen tot (droog) kruiden- en faunarijk grasland. Het westelijke deel hiervan ligt aan het dorpslint met de nodige verstoring, waardoor de potentie voor de ontwikkeling van een rijke fauna vrij laag is.

Vormgeving van de compensatie

Ondanks dat er geen aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden optreedt, wordt circa 0,7 ha van de EHS nu bestemd als Sport - Manege. Hiermee wordt op lange termijn geen natuurfunctie beoogd. Volgens de ambitiekaart uit het Natuurbeheerplan 2012 van de provincie Drenthe is het langetermijndoel op deze plaats vooral fauna- en kruidenrijk grasland. Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS beoogt dit bestemmingsplan ook de kwaliteit van de EHS te verbeteren. Het bestemmingsplan voorziet derhalve in de aanleg van circa 1 ha natuur (kruiden- en faunarijk grasland) op de hierna aangegeven locatie. De oppervlakte van 1 ha is gebaseerd op de Compensatieverordening Bos, Natuur, Landschap en Archeologie van de gemeente Borger-Odoorn (vastgesteld op 29 januari 2004 en in werking getreden op 15 april 2004). Op basis van deze verordening dient, als de natuurwaarden binnen 25 jaren kunnen worden vervangen, 133% van de te verloren gaande oppervlakte te worden gecompenseerd. De oppervlakte die verloren gaat, betreft 0,7 ha. De compensatie betreft 0,7 maal 133% is een oppervlakte van 0,93 ha.

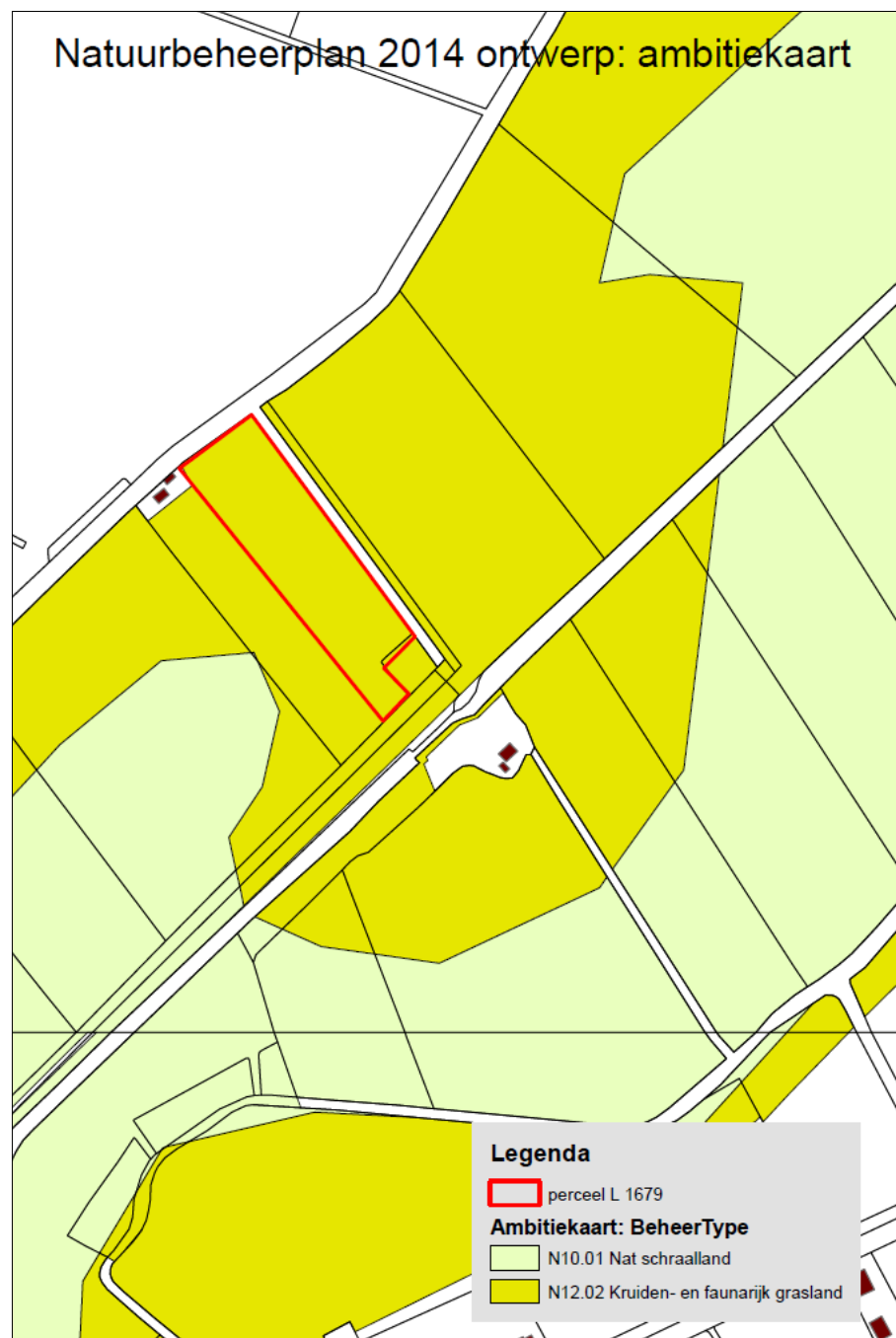
Ligging van het compensatieperceel ten noordoosten van Borger langs het kanaal Buinen-Schoonoord

De feitelijke compensatie is naar boven afgerond en betreft 1 ha. Het betreft perceel L 1679 op enkele honderden meters ten noordoosten van Borger, ten noordwesten van het kanaal Buinen-Schoonoord. Het perceel maakt onderdeel uit van vrij intensief beheerde agrarische gronden op de overgang van de hogere zandgronden van de oostelijke flank van de Hondsrug naar de lagere gelegen beekdalgronden langs het kanaal. De actuele natuurwaarden zijn vrij laag.

Het compensatieperceel in zuidoostelijke richting

Het perceel bestaat hoofdzakelijk uit vrij soortenarme witbolgraslanden met plaatselijk kruiden als scherpe boterbloem, smalle weegbree, ridderzuring, fluitenkruid en gewone bereklauw. Langs de noord- en westzijde liggen betrekkelijk jonge eikensingels met een struiklaag van onder meer lijsterbes, berk en Amerikaanse vogelkers.

Ambitiekaart Natuurbeheerplan Drenthe , 2014

De gronden zijn gelegen binnen de begrenzing van de NNN en zijn aangewezen als “nog om te vormen naar natuur”. Het lange termijn doel van de provincie voor deze gronden is het beheertype Kruiden en Faunairijk grasland (zie Ambitiekaart Natuurbeheerplan Drenthe, 2014). Omdat ten aanzien van de ruimtelijke ingreep geen aantasting van wezenlijke kenmerken en waarde optreedt, is ook de provincie Drenthe akkoord gegaan met een vorm van compensatie waarbij niet in fysieke zin een uitbreiding van de NNN plaatsvindt, maar wordt geïnvesteerd in een kwaliteitsverbetering van een perceel binnen de NNN. Het verwerven van deze gronden en het omvormen van deze percelen naar natuur

geschiedt op basis van vrijwilligheid. Het uiteindelijk kunnen omvormen van deze percelen van agrarisch naar natuur zijn daarom complexe en langdurige processen. Het op korte termijn kunnen omvormen van een agrarische perceel naar een perceel met een natuurfunctie is voor de natuur een groot voordeel.

Kruiden- en faunairijk grasland

Kruiden- en faunairijk grasland omvat droge tot vochtige, matig voedselrijke tot voedselrijke graslanden. Ze omvat een scala aan bloemrijke vegetaties van vrij schrale typen kamgrasweiden tot tamelijk voedselrijke witbolgraslanden. Vochtige hooilanden met grondwaterinvloed, overstromingsgraslanden, natte en droge schraallanden en glanshaverhooilanden vallen buiten dit type, maar worden als zelfstandige beheertypen onderscheiden. De planten die in dit beheertype voorkomen zijn merendeels algemenere soorten die weinig specifieke eisen aan de abiotische omgeving stellen. Flora en vegetatie zijn daarom niet bepalend voor de kwaliteit van dit beheertype, en de milieu- en watercondities slechts in beperkte mate. Variatie in structuur is belangrijk voor faunasoorten die in dit grasland voorkomen. Zo zorgt een afwisseling tussen korte en hoge vegetatie met plaatselijk ruigte en struweel voor verschil in microklimaat, hetgeen van belang is voor dagvlinders, andere insecten, reptielen, vogels en kleine zoogdieren. Binnen het kruiden- en faunairijk grasland zijn grasachtigen dominant, maar kruiden en mossen hebben een oppervlakteaandeel van tenminste 20%.

Referentiebeeld kruiden-en faunairijk grasland

Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweid of gehooid en niet of slechts licht bemest.

Flora en fauna

Biotische kwaliteit wordt uitgedrukt in het voorkomen van kwalificerende flora- en faunasoorten uit de volgende soortengroepen:

Soortengroep	Soorten
Planten:	bochtige klaver, echte koekoeksbloem, gewone brunel, gewone margriet, grote ratelaar, kamgras, karwijvarkenskervel, klavervreter, klein vogelpootje, knolvossenstaart, knooppkruid, moerasstruisgras, muizenoor, polei, spits havikskruid, waterkruiskruid, witte munt, zwarte zegge
Dagvlinders:	argusvlinder, bruin blauwtje, bruine vuurvlinder, bruin zandoogje, geel-sprietdikkopje, groot dikkopje, hooibeestje, kleine parelmoervlinder, zwartsprietdikkopje

Perspectief

De uiteindelijke kwaliteit van dit natuurdoeltype is vooral afhankelijk van de wijze van beheer. In het navolgende staan enkele aanbevelingen. Met een relatief geringe beheersinspanning kan al snel een basiskwaliteit van dit natuurdoeltype worden gerealiseerd. Desgewenst kan door provincie of gemeente worden gemonitord en bij een achterblijvende ontwikkeling van de natuurkwaliteit, worden bijgestuurd middels het beheer. Streven naar biodiversiteit in het grasland is streven naar meer kruiden- en grassoorten én streven naar een levendig bodemleven. Dus veel wormen, kevers, insecten, muizen en mollen in en op de bodem. Een levendig bodemleven zorgt voor een losse, luchtige grond waarin planten goed kunnen groeien. Om dit te bereiken, kan eventueel in geringe mate worden bemest met oude, ruige mest.

Bloemrijke graslanden combineren goed met extensieve begrazing

Ten aanzien van de begrazing is het aan te bevelen deze relatief extensief te houden en de mate van intensiteit te variëren in ruimte en tijd. Het is gewenst om plaatselijk, delen geheel of gedeeltelijk buiten begrazing te houden zodat zich hier ruigtestroken kunnen ontwikkelen met struweel. Aanvullend op de begrazing kan 1x per jaar worden gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd.

Indien de hierna samengevatte beheersmaatregelen worden uitgevoerd, is de verwachting dat binnen enkele jaren de biodiversiteit en natuurwaarden meetbaar zullen toenemen. De verwachting is dat binnen circa 5 jaar het perceel zich kan kwalificeren als kruiden- en faunarijk grasland.

Omvorming en beheer

Samenvattend gelden voor het betreffende perceel de volgende bepalingen:

- In het bestemmingsplan krijgt perceel L 1679 de bestemming Natuur waarmee de natuurfunctie ook op lange termijn planologisch is geregeld.
- Er wordt geen bemesting toegepast, met uitzondering van ruige stalmest (maximaal 20 ton per ha per jaar) of bekalking.
- Er vindt uitsluitend extensieve begrazing plaats (paarden).
- Indien nodig wordt er 1x per jaar gemaaid, waarbij het maaisel wordt afgevoerd.

Financiering van de compensatie

Het perceel is in eigendom van de heer Polling. De eigenaar is ook primair verantwoordelijk voor de financiering van het beheer. De kosten van het beheer worden geschat op 350 euro/ha/jaar (zie bijlage 1), waarbij geen rekening is gehouden met eventuele opbrengsten van bijvoorbeeld het verpachten (in gebruik geven ten behoeve van de paardenhouderij). Tevens is nog geen rekening gehouden met het kunnen verkrijgen van een beheersvergoeding van de provincie. Voor kruiden- en faunairijk grasland bedraagt de jaarvergoeding voor dit doeltype € 205,76 per hectare. Er is echter momenteel voor dit perceel nog geen sprake van openstelling voor de aanvragen van een beheersvergoeding. De verwachting is wel dat dit binnen afzienbare tijd gaat gebeuren.

M a a t s c h a p p e l i j k b e l a n g e n a l t e r n a t i e v e n

In het provinciaal en gemeentelijk beleid wordt sterk ingezet op leefbaarheid en voorzieningen. Leefbaarheid duidt op de waardering die bewoners hebben voor de leefkwaliteit van hun dorp of buurt. Deze waardering wordt bepaald door een groot aantal factoren, onder andere het voorzieningenniveau. De gemeente heeft niet de financiële middelen om alle voorzieningen in stand te houden. Het is van belang om te zorgen dat iedereen kan gebruikmaken van veilige voorzieningen die voldoen aan eisen van deze tijd. De gemeente streeft naar een aanbod van kwalitatief hoogwaardige voorzieningen, geclusterd en verspreid over de gemeente. Het is dus de ambitie van gemeente en provincie om het platteland in Drenthe vitaal te houden. Om dit te realiseren, wordt ingezet op het versterken van economische functies die de leefbaarheid van het platteland ondersteunen. De ontwikkelingen zoals voorgestaan in het bestemmingsplan passen binnen deze ambitie.

De manege in het plangebied is in 1976 gebouwd. In de loop der tijd is de manege langzamerhand uitgebreid en heeft de manege zich ontwikkeld tot de huidige omvang. Inmiddels is de manege een begrip in de paardenwereld. De bekendheid van de manege is dan ook onlosmakelijk aan het dorp Bronneger verbonden. De manege is in handen van de Stichting manege de Hondsrug die met 230 leden een van de grotere rijverenigingen van Nederland is. Er wordt intensief les gegeven en er worden landelijke wedstrijden georganiseerd. Er werken zeven betaalde instructeurs en er is een zeer groot aantal vrijwilligers actief in en rond de manege die in of nabij de kern Bronneger woonachtig zijn. Voor de beheerder die nu in Borger woont, is een bedrijfswoning noodzakelijk. De vele activiteiten die dagelijks op de manege plaatsvinden, gecombineerd met de kwetsbaarheid van de paarden en het voorkomen van calamiteiten ten aanzien van paard en ruiter, maakt permanente aanwezigheid van de beheerder noodzakelijk.

Tot slot is vanwege de groeiende behoefte aan paardensport gerelateerde activiteiten en het succes van deze specifieke manege van de afgelopen jaren het complex voortdurend in omvang uitgebreid. In de regio blijkt de manege de afgelopen jaren dan ook in een duidelijke behoefte te voorzien gezien de aantallen gebruikers en bezoekers van de manege. Overige maneges in Drenthe staan op voldoende afstand van deze manege of hebben een andere doelgroep/functie.

Alternatieven voor de locatie zijn er niet. De uitbreidingen die nu plaatsvinden, hebben geen grote impact op het landschap en de natuur (zie toelichting bestemmingsplan en ecologische effecten). De manege ligt nu tussen en naast bestaande bebouwing in een zeer ruim opgezette dorpskern. Verplaatsing naar buiten zou een grotere aantasting betekenen van hetzij de ecologische waarden van de NNN, hetzij van de hoge landschappelijke waarden van bijvoorbeeld de open esgronden rondom de dorpskern. Een andere locatie brengt dus een grotere aantasting van waarden met zich mee. Alleen verplaatsing naar het veenkoloniale gebied zou wat betreft natuur iets gunstiger zijn. De vrijwilligers en betaalde krachten komen echter vooral uit de omgeving van Bronneger. Bovendien zijn er op deze locatie minder mogelijkheden voor buitenritten.

B i j l a g e n

Bijlage 1. Normkosten Kruiden- en faunarijk grasland

[illegible]

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Borger-Odoorn

Rapport

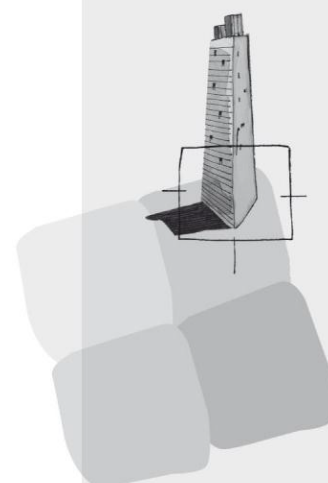
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding

BügelHajema Adviseurs

Projectnummer

030.00.01.20.19

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort